

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt X. De supremo ac ineffabili Vnionis fruitivæ gradu, in quo DEVS animæ se manifestat, & ipsa Deo arcano tactu amplexuque conjungitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Vid. jam quam spiritaliter sibi in sponsam elegit, passa est propter amorem suum, antequam celebretur & consummetur matrimonium spirituale (quod licet in hac vita ingens sit donum, non tamen ex omni parte perficitur, quia in hac vita à DEO semper separari potest) eam in sua mansione collocat, qui eodem modo ac in caelo, in anima propriam mansionem in qua ipse immoretur sibi eligit: non autem divina Majestas, sicut antea in raptibus praefatus collocandam assumit: quia etiam si verum sit, quod in ipsis, ac etiam in oratione unionis praesentata hanc mansionem praecipuat DEVS ac tunc animam secum copulat: non tamen anima visum est vocari ad hoc, ut centrum suum, ac si alia esset; sed tantum partem superiorem ingrediatur. At parum refert, an hoc fiat uno vel alio modo: illud scitu dignum erit, magnum videlicet inter spirituale matrimonium & sponsalia discrimen versari, sicuti versatur inter sponfos, & eos qui ab invicem separari nullatenus possunt. Has apponit comparationes, non ideo, ut hic aliqua de corpore detur recordatio eodem modo ac si anima in illo non esset; sed tantum in solo spiritu, ac multo magis in spirituali matrimonio, quoniam in interiori centro anime hoc aeterna uno celebratur, ubi DEVS ipse perpetuo inhabitat.

Sic igitur primum discrimen erit, quod in raptu siue unione potentia suspenduntur, anima caca ac mu-

ta remanente, nec percipere valet, qua vel qualis sit gratia qua fruatur, quoniam ingens illa delectatio (de qua supra mentio facta est) quam anima experitur, quando conspiciat se adiacere DEO: ac cum iam ipsi copulatur, nihil penitus sentit, cum potentia omnes deperdantur. Hic valde diverseres se habet; vult siquidem ibi Dominus DEVS squammas ab oculis crederet, & ut de gratis & donis ab ipso collatis aliquid anima & videat & intelligat; etiam si id modo mirabili fiat, eo quod in hac mansionem (in qua DEVS per matrimonium copulatur) constituta visione intellectuali per modum representationis veritatis, SS. Trinitas, tres quoque persone eidem manifestantur cum quadam inflammatione, qua prius spiritum ejus ad similitudinem perlucidissime nubis perlustrat, ac admirabili quadam notitia unius substantia, unius potentia, unius sapientia ac unius Divinitatis tres personas esse cognoscit: & ita id quod sile intelligimus, ibi anima, ut ita dixerim, visu percipit; non tamen oculis corporeis hac visio efformatur, cum non sit imaginaria visio: neque hoc tantum: sed ibi tota tres persone ei communicantur, eamdem alloquuntur, ac Evangelii verba, (Et Pater meus diligit eum, & ad eum venimus, & mansionem apud eum faciemus) eidem experientia ipsa manifestantur.

SECUNDA PARS.

Unionis fructiva essentia & modus, quo tam ex parte DEI, quam ex parte anima, atque eius operationum contingit, exponitur.

CAPVT X.

De supremo ac ineffabili Unionis fructiva gradu, in quo DEVS anima se manifestat, & ipsa DEO aeterno tactu amplexuque conjungitur.

SPIRITUM humanum immediate DEO per amoris vinculum conjungi, & quodammodo Deificari, superioribus capitibus patim, ruditer tamen Minerva, docuimus, ac factatum Scripturarum & Patrum testimonium plenius corroboravimus. Reita jam ut clarus & apertius supremam illum Unionis fructivae gradum explicemus, in quo DEVS per illapsum ineffabili modo amplexum mentibus se manifestat, ac amplexu quodam divino animam adstringit ac deosculatur, & converso illa DEUM per gustum & tactum spirituales percipit, atque suavissimè amplexatur. Res tanè difficilis, & humana, imò & Angelicæ linguae ineffabilis, Jure enim merito, gravissimi Patre, hanc cum DEO arcanam per amoris contactu unionem, ineffabilem praedicarunt. S. Augustinus lib. 83. *Questionum, quasi. 61. in fine;* & *Tract. 7. in Ioan.* docet fieri ineffabili & incognitabili modo. S. Bernardus in *Epist. ad Fratres de monte Dei, in fine* ita inquit: Hoc ergo ineffabile, id est, hoc vinculum amoris, cum non nisi ineffabiliter videatur, qui vult videre, cor munder, &c. S. Thomas *Opusc. 60. grad. 7. appellat osculum ineffabile, quia divinarum affectionum altitudo guttari potest, exprimi verò nequit.*

Multa sunt quae Unionem hanc mysticam, siue

tantum DEI arcanum, intellectu difficilem ac inexplicabilem reddunt. Primum, Quia ratio DEUS in hac vita ita menti ilabatur, ut se manifestet, ac tangendum siue deosculandum praebet, & tamen eum intellectus intuitivè ac clarè cernere nequeat. Secundo, Qualiter fieri possit, ut anima per gustum & tactum DEUM clarè percipiat, ac voluntate ipsa immediate pangatur. Demum, ut fieri queat, hanc ineffabilem unionem in voluntate potius quam in intellectu contingere. Haec & plurima alia, quae ingentem in hac materia obscuritatem praesferunt, ut extra explicemus, quaedam observabimus, quibus viam ad hujus felicissimae Unionis naturam facilius percipiendam, Spiritu sancto propitio, aperiemus.

PRIMA OBSERVATIO.

§. I.

DUM Unionem fructivam & arcanam investigamus, non illam, quae per habituales gratias, nec quae per actuales amorem etiam ecstaticum & furorem, cujus supra Cap. 6. tres gradus praenotavimus; sed illam tantum inquirimus, quae omnibus aliis eminent, in qua DEVS Sanctorum mentibus illapsus, per tactum & amoris amplexum suavissimum percipitur, qui talis dicitur Cognitio experimentalis DEI per gustum. Nam, ut praclare annotavit D. Bona ventura in *Diat. salutaris, titulo 6. De donis, cap. 3. Differunt donum Intel-* In quo differunt

In quo differunt

domm
in elle
ans, &
donum
sapien-
tia.

io speculari, & quasi cognitio per visum; sapientia
vero est cognitio experimentalis & practica, & quasi
cognitio per gustum. & ideo superior est sapientia,
quia intellectus tantum dicitur cognitionem vel visio-
nem. Sapientia supra cognitionem dicitur delectatio-
nem. Et nota quod intellectus foris stat, sapientia vero
per affectum intrat, & ipsas delicias suggerit. Unde
dicitur Psal. 33. Gustate, & videte, quoniam suavis est
Dominus. Gustare ad sapientiam pertinet, sed videre
ad intellectum; quia quod intellectus acute invenit,
sapientia ad spiritualium delectationem convertit.
Hac D. Bonaventura. Et Cap. sequenti, ubi supra,
Donum, inquit, sapientia est donum splendidissimum
instar lucis, & sapidissimum instar mellis; non solum
sicut mel, sed plusquam mel. Ad hoc Dono (ut mul-
ti probabiliter voluerunt) procedit haec Vnio,
quae praecipue consistit in novitia sapientia & ex-
perimentalis, per tactum sive gustum ipsius DEI.

SECUNDA OBSERVATIO.

§. 2.

Experimen-
talis
Dei no-
tia quod
sit, & in
quo con-
sistat.

Cum Vnio ista fructiva sit perceptio sive noti-
cia experimentalis DEI, non erit abs te praemittere quid ut ista experimentalis novitia si-
perceptio, per quam voluntas dicitur DEVM
experimentaliter per amorem cognoscere. Experi-
entia, ut praclare in hoc proposito adnotat
D. Bonaventura l. 10. c. 6. distincta idem est quod no-
ticia. Unde experientia videtur esse objecti cuiuslibet
potentia praesentis actus & novitia. Actus enim vi-
tales attingunt sua objecta active, vel passive, vel utro-
troque modo (secundum quosdam) alias potentia non
fieret in actu. Unde si omnes homines dicant mihi hoc
esse dulce, per hoc non habeo novitiam experientia-
lem de illo, etiam quantumcumque probent per ratio-
nes; sed opinionem, vel fidem, vel scientiam possent ha-
bere; sed si gustus meus attingit gustabile, vel attingi-
tur ab illo, tunc habeo novitiam experimentalem illius.
Similiter est de gustu interiori, & alius sensibus spiri-
tualibus. Unde si ego lego, vel audio ab aliquo, quod
dulce sit Dominus, propter hoc non habeo novitiam
experimentalem de hoc, nisi gustus spiritualis attinga-
tur à dulcedine divina, ut dicit cum sponsa: Fructus
ejus est dulcis gutturi meo, ubi loquitur de gustu spiri-
tualis & experimentalis, ut patet in Glossa. Et ista no-
vitia experimentalis perfectissimorum est. Unde dicit
Bernardus: Quidquid de tuis occultis scimus, à Domine
IESU, aut Scriptura docente, aut te revelante, aut
certè quod perfectissimorum est, gustando didicimus,
id est experientia.

Quare merito divinus amor, quo DEVM ex-
perimentaliter percipimus, Novitia à S. Gregorio
Homil. 7. in Evang. nominatur, c. 1. s. etiam senten-
tia adhaeret S. Thomas 2. 2. quae. 172. art. 4. ad 2.
& S. Augustinus loquens de DEI luce inaccessi-
bili, lib. 7. Confess. cap. 17. ait: Qui novit veritatem,
novit eam; & qui novit eam, novit aeternitatem. Cha-
ritas novit eam. Idem Augustinus, apud Richardum
cap. 3. de Gradibus charitatis: Amor vehemens non
potest non videre quem amat, quia amor oculus est, &
amare, videre est; id est, percipere & gustare rem a-
matam. Est enim experientia nihil aliud, quam
rei perceptio simplex causata immediate ab obje-
cti motione. Itaque sufficit ad hanc perceptio-
nem praesentia objecti cum potentia perceptiva,
remotis impedimentis. Si enim color obicitur
visui, sufficit ad visionem per solam impedimen-
torum ablationem, ut quod oculus non sit clau-

lus, nec excacatus, nec aliter impeditus, sic est de
auditu respectu soni, & de gustu respectu gusta-
bilis, & de tactu & olfactu suo modo. Eodem
quoque modo judicandum est de sensibus in-
terioribus; sunt enim in homine non tantum exte-
riores sensus, sed interiores, quibus spiritualia & in-
telligimus & gustamus. Plenius id Observazione
tertia aperiemus.

Inter hanc animae spiritualium sive extero-
rum sensuum perceptionem est magnum dulci-
men: nam reliqui sensus externi, excepto tactu aut
gusto, suis objectis conjunguntur aliquo modo complu-
interveniendo, ut visus, auditus, odoratus, qui im-
mediate non percipiunt sua objecta; tactus vero dirigitur,
sine ullo medio (ut doctores sentiunt Philosopho-
rum) objectum tangibile percipit; licet per acci-
dens aliquando contingat extrinsecum medium
intervenire. Idem etiam censent de gustu. Quare
si sensus, quantum ad perceptionem suorum ob-
jectorum immediatam, alios excellent, Idem
quoque evenit in tactu & gustu interiori animae,
in quibus DEVM ipsum per affectum tangi-
mus, quando praesens est voluntati, & suaviter e-
jus dulcedinem degustamus. Horum spiritualium
sensuum discrimen optime explicavit D. Tho-
mas in illa verba Psal. 32. Gustate & videte, quoniam
suavis est Dominus. Experientia, inquit, de re
sumitur per sensum, sed aliter de re praesente, & aliter
de re absente; quia de absente per visum, odoratum,
& auditum; de praesente vero per tactum & gustum;
sed per tactum de extrinseca praesente, per gustum ve-
ro de intrinseca. DEI autem non longe est à nobis,
nec extra nos, sed in nobis. Jerem. 17. Tu in nobis es
Domine. Et ideo experientia divina bonitatis dicitur
gustatio: 1. Petri 2. Si tamen gustatis, quam dulcis
&c. Prov. ultimo: Gustavit, & vidit quoniam bona
est negotiatio ejus. Effectus autem experientia ponitur
duplex. Vnus est certitudo intellectus, alius securitas
affectus. Quantum ad primum, dicit: Et videte. In cor-
poralibus namque prius videtur, & postea gustatur;
sed in rebus spiritualibus prius gustatur, postea autem
videtur: quia nullus cognoscit qui non gustat, & ideo
dicit prius, Gustate, & postea, Videte. Haec utique D.
Thomas.

Unde non difficile erit intelligere, quid sibi
velint Doctores Mystici, cum affirmant Vnio-
nem fructivam esse perceptionem sive novitiam
DEI experimentalem per affectum: quia cum per
hanc Vnionem DEVS sit praesens menti nostrae,
ac in eam per aplexum divinum illapsus, volun-
tas per amorem fructivum ac per contactum ar-
canum DEVM percipit, ac immediate degustat.
Quare haec unio est subtilis DEI sensus, ac ejus
experimentalis novitia, per quemdam DEI ta-
ctum ac suavem degustationem.

TERTIA OBSERVATIO.

§. 3.

Cum ista Vnio fructiva sit perceptio sive noti-
cia experimentalis DEI, non abs te erit praemittere, quorum potentiarum & quorum sen-
suum experimentalis novitia esse dicatur: sane haec no-
vitia in homine non tantum exteriore sensu: quibus
sensibilia externa percipimus; sed & interio-
res, quibus spiritualia & intelligimus, & gustamus,
de quibus optime S. Bonaventura, secutus Au-
gustinum libri de Spiritu & anima, in lib. de Septem
itinere aeternit. dist. 2. sic ait: Cum homo consistet ex car-

Duplex
experie-
ntiae effe-
ctus, di-
versus in
spiritua-
libus ac
corpora-
libus.

Experien-
tia
quid sit.

§. 5.

ne & anima, & in carne sint quinque sensus, scilicet visus, auditus, olfactus, gustus & tactus, quos tamen non movet absque anima societate; ita anima similiter habet quinque sensus suo modo: quia spirituales res non corporalibus sensibus, sed spiritualibus rimande sunt. Et sequitur: Vnde divina vox in Deuteronomio, ait: Videte quia ego sum DEVS. Ecce spiritualis visus. Et in Apocalypsi: Qui habet aures, audiat quid dicat Spiritus Ecclesie. Ecce spiritualis auditus. Et in Psalm. Gusta e & vide, quoniam suavis est Dominus. Ecce spiritualis gustus. Et Apostolus: Bonus odor Christi sumus. Ecce spiritualis olfactus. Et in Evangelio fide mulierem se recognovisse magis quam corpore ostendit, dicens: Quis me tetigit? Ecce spiritualis tactus. Et sequitur: Sic modo cum omni cautela servandum est, quid ad corporis sensus, & quid ad anima dignitatem pertineat. Hac ille.

Experientia spiritualis quomodo acquiritur.

Ex his plane patet, quod sicut experientia corporalium fit sensibus corporalibus, ita experientia spiritualium fit in mente spiritualibus sensibus. Eodem etiam modo de his sensibus interioris loquitur Bernardus lib. de Amore Dei cap. 6. Sicut corpus habet suos quinque sensus, quibus anima conjungitur via mediante, sic anima suos habet quinque sensus, quibus DEO sive eternis conjungitur mediante charitate. Quare Apostolus ad Rom. 12. dicit: Nolite conformari huic seculo, sed renovamini in novitate sensus vestri, ut probetur (id est, experimento sciat) qua sit voluntas DEI bona, beneplacens, & perfecta. Et infra cap. 19. inquit: Sicut omnes sensus corporis, scilicet auditus, visus, odoratus, & tactus, sine sensu gustus infirmantur & hebetantur in operationibus suis, sic ante adventum IESU Mediatoris omnes sensus nostri spirituales languerant propter absentiam gustus spiritualis, vel sapientialis, qua necdum fuit incarnata, nec quasi gustata; à cuius gustu quando duritius abstinemus, tanto sensus interiores magis deficiunt vel infirmantur in actibus suis circa aeterna.

QVARTA OBSERVATIO.

§. 4.

Quia sepe præmissimus, hanc Unionem esse notitiam experimentalem, qua DEVM attingimus per gustum & tactum interiorum ac experientialem, scire etiam oportebit ex Hugone de S. Victore, in lib. de Arca Noë, quod DEVM attingere, est semper per desiderium eum querere, per cognitionem invenire, & per gustum tangere. Vnde istius attingentia tres inveniuntur gradus. Primus est, quo DEVS per desiderium queritur, quamvis non attingatur DEVS ut desideratur, & secundum aliquid non habeatur, tamen necesse est ut etiam secundum aliquid præsens habeatur, alias non desideraretur; dicit enim Gregorius: Profecto qui DEVM desiderat, jam habet quem amat. Secundus gradus, quo DEVS attingitur, est, cum per cognitionem invenitur, sed attingentia manet imperfecta, nisi id quod præsens est cognitioni, fiat præsens voluntati amantis. Quare Tertius gradus, quo DEVS attingitur, est, cum DEVS per amorem tenetur & amplexatur. Vnde August. 9. de Trin. cap. 8. dicit, quod voluntas habet unum proprium actum, qui est actus tenendi sive amplexandi, & quasi possidendi, quos actus non potest habere intellectus: nam possessio non est intellectus cognoscens, sed voluntatis habentis; sicut sanus sanus non est Medicus cognoscens, sed sanus eam habens. Hac Hugo.

Triplex gradus Deum attingendi assignatur & declaratur.

Ex precedenti consideratione consequens fit, quod voluntas amore divino affecta, aliquando in hac unione altius caput efferat quam intellectus, ac ad altiorum gradum Deoque propinquior em assurgat, ubi intellectu excellior effecta, arcano & mirabili modo et sociatur in quadam prorsus celsitudine, ad quam intellectus nequit se attollere, ubi non tam visum, quam mystico tactu DEVM ipsum attingit; & gustu quam dulcissimo percipit in gradu quodam sublimi, ad quem intellectus nequit conscendere.

Sed quamvis voluntas erigat se supra intellectum, & intret eò, ubi intellectus non potest; non tamen dicitur tum amare absque illa intellectus operatione. In qua re quamplures Mystici fuerunt decepti, existimantes voluntatem in illo gradu, in quo intellectum excedit, posse DEVM sine cognitione prævia intellectus diligere: nescientes distinguere inter hoc, quod est, voluntatem amare cessante omni intellectu operatione; & hoc quod est, voluntatem suo acumine intrare quod intellectus non intrat; quia primum pertinet absolute ad actum voluntatis, quem constat non posse absque intellectu cognitione consistere; secundum vero, ad modum sive intentionem actus refertur, qui in eo consistit, quod voluntas amaret, ardentius amet, & in immensum amorem cum suo objecto, quam intellectus hoc ipsum cognoscit aut pene ret. Quare merito D. Thomas 1.2. quest. 27. art. 2. ad 2. alterius, posse plus voluntatem amare, quam intellectus valet intelligere. Hac etiam fuit sententia Abbatis Vercellensis, & Lyonconensis apud D. Bonaventuram l. 1. c. 5. aternit. dist. 5. quam etiam tenet ibi Bonaventura, & in 2. Sent. dist. 2. art. 2. quest. 3. ubi sic inquit: Amor secundum Bernardum multo plus se extendit, quam visio.

Obvia est passim hæc doctrina apud D. Bonaventuram plenius tamen quam alibi l. 1. c. 5. ubi supra, eam explicavit, dicens: Ex his igitur patet plane, quod actus dilectionis excellit & præcedit actum cognitionis intellectuales in aliquo gradu. In quantum autem eum excellit, in tantum eum excedit attingendo DEVM in aliquo gradu dilectionis, ad quem actus intellectualis extendi non potest, quia superintellectualis est, saltem in hac vita, quia in patria videbimus DEVM sicuti est, ut dicit Ioannes. Nec obstat quod dicit Augustinus, Incognita nequaquam possunt amari; quia est notitia aliqua non intellectus, sed affectus seu experimentalis, ut statim patebit. Cum prædictis concordat Hugo Commentator Dionysii, dicens sic: Intelligas quantum est vis veri amoris & dilectionis, si tamen intelligi potest, quoniam dilectio supereminet scientiam, & maior est intelligentiâ; plus enim diligitur, quam intelligitur. Intrat dilectio & appropinquat, ubi scientia foris stat. Et reddat rationem: Quia amor, inquit, præsumens & confidens amato, suo acumine penetrat omnia, impetum sequens ardentis desiderii sui: nec dissimulare valens, donec ad amatum perveniat, & eo ipso amplius adhuc sitiens intrare ipsum, & esse cum ipso, & esse tam propè, ut si fieri possit, hoc idem ipsum sit quod ipse. Ecce expressè dicit, quod verus amor DEI unit DEO immediatius quam intellectus, & quod intellectus non capit: sic ergo talis notitia affectualis est superior intellectuali. Cum huic concordat per omnia Vercellensis.

Vid. cap. 2. dist. 6. lib. 7. Theol. Thom. 1.2. quest. 27. art. 2. ad 2. Sent. dist. 2. art. 2. quest. 3. ubi sic inquit: Amor secundum Bernardum multo plus se extendit, quam visio.

Thom.

Oper. Spirit. II

tenis super Cant. dicens, quod affectus & intellectus simul coambulant usque ad novissimum defectum intellectus, ubi habet sua cognitionis & sui luminis consummationem. affectus autem adhuc continet principalem in DEVM suspiria, suprintellectuales extensiones & immisiones, fervidos fulgores & fulgidos seriores, ad quarum omnium sublimes excessus & excedentes sublimitates intelligentia trahi non potest, sed solum principalis effectus DEO visibilis. Hæc D. Bonaventura.

SEXTA OBSERVATIO.

§. 6.

AMOREM esse vim unitivam, S. Dionysius lib. 4 de Divin. nomin. iure docuit, cuius sententia subscribens D. Augustinus 8. de Trinit. cap. 10. Amor est, inquit, quasi iunctura quadam, duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem scilicet & amatum. Quæ verba D. Thomas 1. 2. quest. 27. art. 2. ita explicat, ut illud verbum copulans referat ad unionem affectus, sine qua non est amor; illa verò, copulare appetens, ad unionem realem amantis cum re amata. Quare S. Thomas ibidem amoris perfecti naturam exponens, inquit: Amor non requiritur, non est contentus superficiali apprehensione amati, sed intendit rem amatum perfecte habere. Quare perfecti DEI amatores, et dilectione, quæ in affectu consistit, minime contenti, ad realem cum DEO unionem continuo aspirant, ut præclare S. Macarius Homil. 10. exponens illa verba Eccl. 2.4. Qui edunt me, ad huc esuriens; & qui bibunt me, ad huc sitient. Porro, inquit, anima, quæ DEVM vere Christum colit, etiam in infinita iustitia opera edidit, ita se habet, perinde ac si nihil egisset, propter inexhorabile desiderium quod habet erga Dominum; quæ licet jejuniis, aut vigiliis corpus consumpsit, ita affecta est, ac si nondum quidquam agere cepisset quod ad virtutes pertinet. Et si varia Spiritus charismata, aut revelationes ac mysteria cælestia consequi meruerit, propter immensam & insatiabilem erga Dominum dilectionem, ita se gerit apud se, ac si nihil adhuc obtineret; sed quotidie esuriens ac sitibunda, per fidem & charitatem perseverans in oratione, immo dicit ad mysteria gratiæ. & ad omnium virtutum gradus aspirat, cælesti Spiritu amore vulnerata, ardenti desiderio erga sponsum cælestem (per gratiam, quæ prædita est) agitata; desiderans habere perfecte mysticam & arcanam cum eo societatem in sanctificatione spiritus, revelatâ anima facie, fixis semper oculis intuens sponsum cælestem facie ad faciem, beneficio spirituali & ineffabili luminis in eo per dulcedinem fidei plene demersa, configurata morti ipsius, præ summo desiderio, quo perpetuo sperat pro Christo mortem oppetere, confidens sine dubio per gratiam Spiritus se plene liberatam iri à peccato, & tenebris affectionum, ut purificata per Spiritum, & anima & corpore sanctificata, yas purum evadere mereatur, ad suscipiendam cælestem unionem, in quo manere digne tur cælestis ac verus Rex Christus.

Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

De modo, quo hæc fruitiva fit Visio, tam ex parte DEI, quàm ex parte animæ.

Dionysius Carthusianus, exponens illa verba Job 36. In manibus Deus abscondit lucem, & præcipit ei, ut rursus adveniat, mutuat hanc cooperationem inter sponsum & sponsam, cum archissimo amoris nexu vincuntur lib. de Fonte lucis, art. 16. præclare sequentibus verbis describit: Hic DEUS sublimis cum viderit mentem hominis spiritali celo iustitia penetratam, charitate flammigeram, puritate ac omni virtute fulcentem, ad divina fortiter aspirantem, mox dignantissime exuberantissime, amorose ac frequentissime ei occurrit, succurrit, ac cooperatur, sequè ei communicat, manifestat, infundit, eam ad se elevat, intra se rapit, deosculatur, amplectitur, atque se ei intuentium, gustandum, fructandum offert ac exhibet, habetque complacentiam magnam in ea, & tanquam amicam ac sponsam apprehendit, fecundat, & sibi astringit; eandem lucem quoque, quam in manibus suis tenet absconditam, ei propalat ad horam, aut horulam, prout sibi omnium sapientissimo moderatori placuerit.

Declaratur operatio Dei in anima.

Et infra: In quo lucis hujus reditu annuntiat DEUS per allocationem internam dilecto (homini bono scilicet, cum quo tam gratiosè operari dignatur) quod lux ista possessio ejus sit, ita ut eam possit stabiliter possidere; & si ad horam amisit eam, ad eam rursus recuperandam possit ascendere, & per eam ad lumen gloriæ pervenire. Insuper lucem contemplationis theoreticæ, ac mysticæ radium visionis tenens DEUS in manibus, eandem lucem pulcherrimè radiantem ad libitum suum menti purgatâ nunc pandit & infundit, nunc retrahit & abscondit: sicque lux ista venustissima ad tenentis DEI arbitrium lateat ac patet, & nunc copiosius clarisque insulgens, nunc minus.

Et post pauca: Etenim in hac profundissima contemplatione, gratia DEI præveniens ac perveniens seosum perstringit amantem, & eripit eum illi, infigitque sibi, atque, ut horum expertus ait S. Bernardus, rapit eum in diem, qui est à tumultu rerum ad gaudia silentii, hoc est in splendorem clarissimum lucis supremæ, in quo ab omni profusio desiderio carnalium, inquietorum phantasmatum, fluctuantium cogitationum suaviter conquestis, obdormiens in dilecto: sicque pro modulo suo ad momentum & punctum id ipsum ostenditur ei videndum sicuti est. Inter hæc namque DEUS efficit ipsum in idipsum, ut sit ipse pro modulo suo, sicut & illud est. Tunc plerumque osculo Patris & Filii medium invenit se contemplator hujusmodi.

Hactenus, quid DEUS efficiat in anima, Dionysius Carthusianus breviter declaravit; jam quid mens nostra tam præclaro lumine præventa ac medullitius penetrata operetur, egregiè proficitur, dicens: Cumque hanc lucem Omnipotens menti ostenderit, mox mole magnitudinis suæ, actualitate ac excellentia maiestatis, perfectionis, ac luciditatis suæ immensa, mentem in momento, in istu oculi, in puncto, sic dulciter, non violenter vincit & opprimit, ut ipsa desinat atque desiciat à seipsa, & victa amore, ac stupens præ admiratione ejus quam contemplatur maiestati ac claritati immensa, præ Deitatis quam cernit deliciosissima serenitate, nesciat de seipsa. Sic quidam repente tarsi vultu illustratur ac inflammatur, ut prorsus succumbens, vires & sensus corporales amittat. Tunc mens in increa-

Et ipse animæ cooperatio.

D d

sa